

"Provincijos kiemu tampanti Lietuva?"

Kiekvienam mylinčiam ar branginančiam Lietuvos vardą lietuviui, A.Bumblausko vardas, darosi tarsi prakeiksmas ar keiksmazodis. Ne jau, Lietuva išties darosi panaši į tapsiančią provincijos kiemą? Bent jau taip Lietuvą vadina istorikas Alfredas Bumblauskas, bandydamas pristatyti neveikiančią interneto svetainę „Virtualus istorinis Vilnius“.

Keista, jog Vilnius savo pasididžiavimui pavadino gatvę Brunono vardu. Taip jau išeitų, kad mūsuose Lietuvos vardo kilmės atskleidimo žygį pradedame „nuo pečiaus“. O „pečius“ visai dar nesenas, tai Šv.brunono apaštalavimo kronikos, aukščiau paduota citata iš Kvedinburgo metraščio užrašo 1009 metais. Kartais, magaryčioms, pateikiamas „net“ ir Ipatijaus metraštis iš to paties laikotarpio (1040m): „Jaroslav ide na Litvu“ (Jaroslavas eina karu ant lietuvių). Pastebėkime čia milžiniškos svarbos faktą: kiekvienos Europos valstybės oficiali istorija pradedama nuo jos krikšto!

Kai Europa skatina propaguoti savo krašto išskirtinumą - A.Bumblauskas teigia, kad savo kraštą reikia pateikti taip, kad Vilnių ir jo istoriją reikia pateikti kaip kultūrinį tekstą, kurį skaitydamas pasaulis atpažintų kaip savą. Kaip savą- reiškia, surasti jame tokių simbolių, ženklų ir dramaturgijos, kuri būtų ir kitų kultūrų savastimi.

Štai tuomet atsiranda vieta F.Zappos paminklui, kaip ir Brunono gatvei, tačiau nelieka vietos savo krašto kaip išskirtinio žemės lopinėlio populiarinimui.

Ne taip senai, A.Bumblauskas ragino neieškoti savo praeities, o džiaugtis, kad esame Europiečiais, neieškoti savasties, o džiaugtis, kad turime bažnyčias. Štai, todėl Vilnių istorikas mato, kaip sostinę stovinčią ant Rytų ir Vakarų krikščionių kultūros ribos, kuri juos jungia. Pusė miesto graikiška, kita pusė- lotyniška.

Tai ypač ryškiai matyti einant Pilies gatve, nuo Katedros aikštės link Rotušės aikštės. Iki Bernardinų gatvės, kuri suka Onos bažnyčios link, dar eini lotyniškuoju miestu, o po jos, po Chodkevičių rūmų iš karto prasideda metropolito, rusėnų-biurgerių miestas.

Šventaragio slėnis, čia tarsi neegzistuoja, ar tik tarp kitko, nes viską užgožia bažnyčios bei kultūros atsiradusios vėliau šiame krašte. Vilnius pateikiamas lyg velykinis margutis, jungiantis ne tik šias dvi bet ir daugelį kitų spalvų.

Tai kokį Vilnių, o ir Lietuvą stengiasi pristatyti A.Bumblauskas? Anot istoriko - Vilnius turi mažiausiai tris istorinius - kultūrinius klodus, kurie kol kas žmonių patirtyse ir galvose kol kas niekaip nesusisieikia. Yra Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos kontekstas ir tradicija, kartu su J.Pilsudskio, A.Mickevičiaus ir J.Slowackio linija, yra žydiškoji perspektyva su Vilniaus Gaonu centre.

Va tada tampa aišku, kodėl Vilniuje atsiranda Brunono gatvė, o greitai laiku gali atsirasti ir tragiškai žuvusio Lenkijos prezidento Lecho Kaczynskio vardu pavadinta gatvė, nes savo krašto žymių žmonių tarsi nebūtų.

Maištą kelia tik tautininkai - tie kam brangi Lietuvos praeitis, jos vardas, išskirtinumas ir

pasididžiavimas, o tas kas dergia ant savo krašto nėra ne tik nebaudžiamas, bet dar ir liaupsinamas.

Senąjį protėvių tikėjimą išpažįstantys žmonės, besirūpinantys senų tradicijų puoselėjimu, netik neturi savo susibūrimui vietos bei pastato, tačiau jie, kaip ir savo praeitį turintis mūsų kraštas verčiamas be išskirtinumo pilka mase, priimtinas kitom kultūrom per jų, o ne mūsų išskirtinumą. Tam, kad anot Bumblausko galutinai neužsidarytumėm savo provincialiam kieme matomai reiktų ir piliakalnius nutrinti, o vietoj Lietuvos nacionalinio muziejaus padaryti Lecho Kaczynskio vardo muziejų, nes Alfredas Bumbliauskas mėgina taikyti lietuvius ir lenkus.

Už lango - visai kita politika. Lietuva - nebe koks nors regiono centras ar buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bei Lenkijos karūnos dalis, o uždaras kiemas, kurio varteliai labiau praverti rytų pusėn.

Ir nors šiandiena visai kitokia, tačiau Lietuvoje gyvendamas ir ant savo krašto praeities dergdamas istorikas piktinasi Seimu ir valdančiąja partija, kuri nepaklūsta Bumblausko ir Kubiliaus pinklėms. Tai garsusis Vardų ir pavardžių įstatymas, bet ir daugelis kitų, anot jo, provincialų mąstymą rodančių teisės aktų.

Vadinasi, jei gerbsi ir mylėsi savo kraštą - būsi provincialas, o jei dergsi ir trypsi - integralios ir labai įdomios pasaulio kultūros ir istorijos dalis, tik pamiršusi savo išskirtinumą.